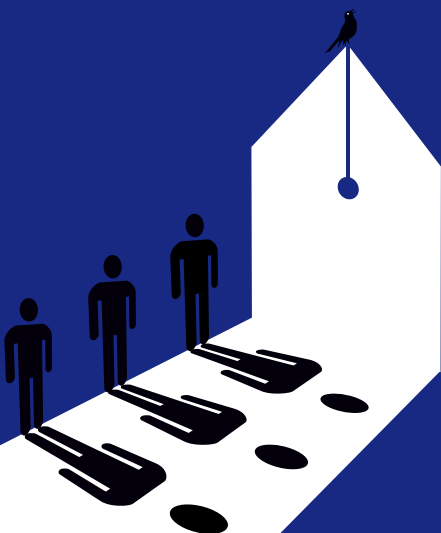

PAVOL, JOZEF, SVETOZÁR

Kamil Žiška - Monika Michnová

ČÍM TICHŠÍ TÓN, TÝM LEPŠIE

SLOVENSKÉ KOMORNÉ DIVADLO V MARTINE
UVÁDZA V SLOVENSKEJ PREMIÉRE

Kamil Žiška - Monika Michnová

ČÍM TICHŠÍ TÓN, TÝM LEPŠIE

dramaturgia
MONIKA MICHNOVÁ
RÓBERT MANKOVECKÝ

scéna a kostýmy
EVA RÁCOVÁ A.H.

hudba
JOZEF VLK A.H.

projekcia
DALIBOR PALENČÍK A.H.

pohybová spolupráca
STANISLAVA VLČEKOVÁ A.H.

réžia
KAMIL ŽIŠKA A.H.

PREDSTAVENIE VEDIE: JANKA NOSÁLOVÁ
TEXT SLEDUJE: DARINA MÁZOROVÁ

PREMIÉRA:
10. JÚNA 2011 V ŠTÚDIU SKD MARTIN.
ŠTVRTÁ PREMIÉRA
DIVADELNEJ SEZÓNY 2010/2011.
538. PREMIÉRA
SLOVENSKEHO KOMORNÉHO DIVADLA.

Scénu, stavbu, osvetlenie, zvuk, rekvizity, kostýmy a parochne pod vedením Karola Čičmanca, Petra Klaudínyho a Mariána Frkáňa realizovali: Mária Brachňáková, Zuzana Jankesová, Marta Kalinová, Nina Malková, Soňa Mušáková, Anna Paulovičová, Juraj Bojnický, Jaroslav Daubner, Vladimír Kubis, Dušan Gabona, Miroslav Kopas, Ján Kurhajec, Marek Marček, Róbert Plánka, Zdeněk Polášek, Matej Neradil, Peter Bartoš a Dalibor Pročka.

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MARTIN HORŇÁK, JÁN KOŽUCH, VILIAM HRIADEL

osoby a obsadenie

JOZEF

Martin Šalacha

ŠKULTÉTY

*Michal Gazdík /
Viliam Hriadel a.h.*

SVETOZÁR

Marek Geišberg

HURBAN VAJANSKÝ

Ján Kožuch

PAVOL

Dano Heriban

ORSZÁGH HVIEZDOSLAV

Martin Horňák

MAREK GEIŠBERG

Z LISTU REŽISÉRA KAMILA ŽIŠKU
DRAMATURGIČKE MONIKE MICHNOVEJ
(12. AUGUSTA 2010):

*...čo sa však týka nášho projektu, ešte pred odchodom som úpenlivo v rámci možností skúmal a už sa mi to začína črtáť a myslím, že som našiel kľúčovú osobnosť, ktorá všetko naše počínanie a skúmanie začne rámcovať: Jozef Škultéty. Ja som vždy o ňom niečo tušil, ale až keď sa mi dostala do rúk dokumentárna kniha od Michala Kocáka **Jozef Škultéty**, pochopil som, čo je to za zaujímavú figúru. Dožil sa okolo 90 rokov, takže je akoby lakmusovým papierikom celého storočia od polovice 19. st. do polovice 20. st. Bol redaktorom Národných novín, správcom Muzeálnej spoločnosti a hlavne redaktorom Slovenských pohľadov, cez ktoré dlhé roky kultivoval a organizoval celý slovenský literárny život. Bol akoby dramaturgom mnohých slovenských spisovateľov. Sám písal, ale písanie neskôr opustil. Pokazil si zrak a jeho pracovné tempo bolo neskutočné. Oproti Vajanskému bol tichý, mlčanlivý, istý čas boli spolu v jednej redakcii... slovom, nechcem sa tu rozpisovať, ale zrazu, keď som naňho narazil, trochu ma pri srdci trklo, že za toto chcem bojovať a je to impulz, ktorý nás isto povedie ďalej.*

Niečím sa to síce podobá na Šepkanie, ale nech. Škultéty po celý čas viac-menej pôsobil v Martine, takže to môže zvláštnym spôsobom dopĺňať tému, ktorú sme načali v Šepkaní, a môžeme zase o čosi plastickejšie vyjadriť duchovnú klímu tej doby, samozrejme iným spôsobom a inou formou.

Možno v konečnom dôsledku k nemu pribudnú ďalší muži, prečo nie? Vajanský? Tiež zaujímavá figúra... Ďakujem Ti zatiaľ za trpezlivosť a napíš mi, čo si o tom myslíš. Želám Ti pekné dni,

Kamil

JOZEF ŠKULTÉTY

(1853 – 1948)

Novinár, prekladateľ, literárny kritik a jazykovedec Jozef Škultéty začal roku 1863 študovať na maďarskom gymnáziu v Rimavskej Sobote, po štyroch rokoch prestúpil na slovenské gymnázium v Revúcej. Práve počas gymnaziálnych štúdií v Revúcej sa národne prebudil, začal prispievať do študentského časopisu Svit. Roku 1876 skončil učiteľský ústav pre meštianske školy a štúdium pedagogiky v Budapešti. Po ukončení štúdií nastúpil na učiteľské miesto v Sučanoch a vo Vrútkach. Po pia-

tich rokoch však zanechal pedagogickú činnosť a do konca života sa venoval literatúre a novinám. Najskôr ako budapeštiansky korešpondent Národných novín, od roku 1881 ako ich redaktor. Stal sa tiež redaktorom a vydavateľom Slovenských pohľadov. Za priestupky a politické postoje bol šesťkrát odsúdený. Roku 1919 sa stal doživotným správcom Matice slovenskej. Jeho rozsiahla erudícia v oblasti slovenskej histórie a slovensko-maďarských vzťahov bola dôvodom, prečo ho dočasná československá vláda požiadala, aby sa zúčastnil práce Parížskej mierovej konferencie (január - marec 1919). V rokoch 1921 – 1923 bol pedagógom na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Roku 1921 mu bol na Karlovej univerzite v Prahe udelený čestný titul doctor honoris causa. Roku 1937 vstúpil do HSLŠ, roku 1940 ho predseda vlády Vojtech Tuka vymenoval za člena kultúrnej komisie pri predsedníctve vlády. 1. augusta 1940 prijal funkciu podpredsedu štátnej rady. Roku 1946 súdili 93-ročného Škultétyho za kolaboráciu s ľudáckym režimom. Vo februári 1947 Slovenská národná rada zastavila trestné stíhanie pre vysoký vek. Zomrel 19. januára 1948 v Martine.

MARTIN ŠALACHA

SVETOZÁR HURBAN VAJANSKÝ

(1847 – 1916)

Spisovateľ, publicista, literárny kritik a politik, syn štúrovského národného buditeľa Jozefa Miloslava Hurbana a prvej slovenskej herečky Anny Hurbanovej Jurkovičovej, študoval na gymnáziách v Modre, Tešíne, Oberschützensen, Stendale pri Berlíne, až napokon zmaturoval v Banskej Bystrici. Roku 1870 vyštudoval Právnickú akadémiu v Bratislave, roku 1874 zložil v Budapešti advokátske skúšky. Bol spoluzakladateľom modernej slovenskej prózy a poézie, literárnym kritikom, novinárom, redaktorom, prekladateľom,

poprednou osobnosťou slovenského národného hnutia. Ako advokátovi sa mu veľmi nedarilo, neúspešne sa pokúšal nájsť si lepšie miesto vo Viedni, Liptovskom Mikuláši a Námestove. Nie veľmi úspešná bola i jeho učiteľská misia v Rusku a Bulharsku. V rokoch 1878 – 1916 bol redaktorom, neskôr šéfredaktorom Národných novín. Od roku 1881 redigoval časopis Slovenské pohľady, v rokoch 1890 – 1916 bol ich majiteľom. Bol tiež spoluorganizátorom augustových slávností, funkcionárom Kníhtlačiarkeho účastinárskeho spolku a tiež jedným z organizátorov výstavby Národného domu v Martine. Ovládal najrozličnejšie novinárske žánre, rozvinul najmä umenie úvodníka, fejtónu – najmä cestopisného, kultúrnej črty, v ktorej venoval pozornosť všetkým druhom umenia, a tak výrazne posunul vývin slovenskej žurnalistiky. Za svoju novinársku a publicistickú činnosť bol viackrát uväznený. Ako literárny kritik zaujal rozbormi diel ruskej literatúry, predovšetkým Tolstého a Turgeneva, dôsledne sa venoval i literárnej kritike slovenských autorov, o jeho vzdelanosti a rozhladenosti svedčia kritiky výtvarného umenia a kritiky divadelné. Zomrel 17. augusta 1916 v Martine.

MARK GEISBERG

PAVOL ORSZÁGH HVIEZDOSLAV

(1849 – 1921)

Básnik, dramatik, spisovateľ a prekladateľ začal roku 1862 študovať na maďarskom gymnáziu v Miškovci, kde vznikli i jeho maďarské a nemecké básnické prvotiny. Roku 1865 prešiel na Evanjelické lýceum v Kežmarku, kde nastal jeho obrat k slovenčine. V rokoch 1870 – 1872 študoval na Právnickej akadémii v Prešove, roku 1875 zložil v Budapešti advokátske skúšky. Celý život prežil na Orave. Pseudonym Hviezdoslav použil prvýkrát v roku 1877 v básnickom

nekrológu za zosnulým Viliamom Pauliny-Tóthom. Týmto menom si naplnil sen z detstva, kedy ho fascinoval pohľad na nekonečné priestory nočnej oblohy, posiatej nespočtelným množstvom hviezd a súhvezdí. V modernej slovenskej literatúre ho považujeme za autorskú osobnosť zásadného, formotvorného významu. Jeho charakteristická básnická reč, plná neobvyklých spojení a novotvarov, dokázala variabilitu, pestrofarebnosť a zvukomalebnosť slovenského jazyka. Hviezdoslavova básnická tvorba bola preložená do mnohých jazykov – ruštiny, angličtiny, francúzštiny, nemčiny a iných. Typotvorná a charakterotvorná sila jeho umenia sa prejavovala v próze. Jeho literárnu prácu dopĺňa prekladateľská činnosť – preložil Shakespearovho Hamleta a Sen noci svätajánskej, ale tiež Schillera, Goetheho, Lermontova, Puškina, Mickiewicza, Slowackého či Madácha. Zomrel 8. novembra 1921 v Dolnom Kubíne.

zdroj: www.osobnosti.sk; www.wikipedia.sk

DANO HERIBAN

Ahoj Eva!

Takže skúsím Ti zatiaľ načrtnúť pár ťahmi náš projekt: Objavil som postavu Jozefa Škultétyho, ktorého teraz skúmam. [...] Zatiaľ skúmam jeho listy, písal aj prózu, ale hneď pochopil, že nie je spisovateľ.

Ďalšia postava bude Vajanský, ktorý bol oproti nemu výbušná povaha, spisovateľ, básnik, kritik, redaktor. Písal podľa mňa zaujímavú prózu, samozrejme tiež išlo o to podporovať ňou nejaké slovenské povedomie. Tohto človeka ešte musím skúmať.

Ďalšia postava je Hviezdoslav. To je pre mňa ešte veľká neznáma, ale tuším, že bude úplne iný temperament, a tým sa mozaika doplní.

Vyzerá to tak, že budeme mať troch mladých hercov a troch starých. Možno jednou z tém bude: muži - hrdinovia, otcovia - hrdinovia... Ja postupujem tak, že najprv preskúmam nejaký materiál, vyberiem z neho, čo sa ma nejakým spôsobom dotklo, a potom ten ďalší materiál stále preosievam a preosievam. Takže Ti ešte neviem povedať, do akého žánru pôjdeme. Možno to bude čistá činohra, možno javisková báseň, to netuším. Bude to podriadené téme.

Cieľom tohto projektu je divákov inšpirovať, aby nejakým spôsobom vnímali aj súčasnú spoločnosť a v rámci možností ju pretvárali, ako sa to darilo týmto mužom v omnoho horších podmienkach. Aby mali za ňu zodpovednosť. Slovom, aby sme sa realitu okolo seba nebáli premieňať a kultivovať v okruhu svojich možností. (Lebo niektorí ju chcú pretvárať tam, kde

nemajú dosah - to sú tí teoretici – rétori.) Škultéty mohol robiť pokojne kariéru úradníka, ale vzdal sa jej. Išiel do rizika, lebo mal to, čomu hovorí Viktor Frankl, „vôľu k zmyslu“. Dnes častokrát by človek aj chcel niečo urobiť, ale je taký zmätený, že netuší, kde začať. A pritom niekedy treba len stíchnuť, premeditovať prítomnosť a ono sa už niečo nájde - paradoxne sú to väčšinou nenápadné veci. Nuž, zatiaľ tak. Ak budem mať niečo, pošlem Ti. Budú to len také mozaiky, čriepky. Ak by si Ty mala čas, nájdi si nejakú knihu od hociktorého z nich a voľne si v nej polistuj. Ešte jednu technickú: robila by si aj kostýmy, resp. ak nie, aký navrhuješ postup?

Zatiaľ Ťa pozdravujem a želám všetko dobré,

kamil ž.

MAREK GEIŠBERG; V POZADI: MARTIN ŠALACHA, VILIAM HRIADEL

VILIAM HRIADEL, JÁN KOŽUCH

LIST REŽISÉRA KAMILA ŽIŠKU SPOLUPRACOVNÍKOM
NA INSCENÁCII EVE RÁCOVEJ, JOZEFOVI VLKOVI
A STANISLAVE VLČEKOVEJ (2. APRÍLA 2011):

Milá Eva, milý Jozef a milá Stanka!

Najprv si prečítajte len sled akýchsi asociatívnych slov, pojmov a okruhy tém, ktoré nám napadli s Monikou pri spätnom čítaní vybraného materiálu resp., o ktorých sme spolu hovorili.

- *maďarizácia - ohrozenie najbyťostnejšej podstaty človeka - jeho jazyka – Škultétyho téza „Národ, ktorý má literatúru, nezanikne.“*
- *Kedy vlastne dozrie chlapec v muža? – chlapec má pocit, že svet je tu pre neho; muž, že on je tu pre svet – iniciácia – paradigmatické obraty – vzory – štúrovská charizma – čo ma hneď ráno ženie do práce (Škultéty vstáva o piatej a pracuje do večera), motivuje, dáva silu do boja – správne vízie zaháňajú strachy – väzenie (Vajanský vo väzení v Segedíne, Škultéty bol vo väzení niekoľkokrát)*
- *nedostatočné literárne formy – forma básne – verše – sto-py – kvasenie literatúry – málo oporných bodov – slovenčina sa batolí*
- *úradovanie – chlebová robota – nie je čas na tvorbu – Hviezdoslav cez deň ako advokát kontra jeho večerná tvorba; na druhej strane sa Hviezdoslav stretáva s realitou obyčajného ľudu (chodia k nemu dedinčania so svojimi večnými spormi o majetky) – Škultéty chvíľu strávi ako maďarský úradník, neskôr učiteľ, nakoniec redaktor Národných novín a Slovenských pohľadov; Vajanský vyštudoval v Bratislave právo*
- *potreba zdieľania svojho vnútorného sveta – listy ako forma sebvýjadrenia, načúvanie svojmu vnútru, túž-*

JÁN KOŽUCH; V POZADÍ: MAREK GEIŠBERG

bam, nechutiam – radosť z tvorby – citlivosť na reakcie iných – ak nie je kritika, hlási sa sebakritika (u Hviezdoslava chorobná)

• schopnosť počúvať druhých – v duchu ich neinterpretovať, ale naozaj počúvať – len tak môžeme reagovať a odpovedať

• schopnosť rozlišovať, čo je v tejto životnej situácii dôležité a čo menej dôležité – kde je môj okruh vplyvu (tam využívam svoju energiu) a kde už nemám vplyv (tam je moja energia stravovaná) – všetci traja si veľmi skoro objasnili, čo chcú robiť – Škultéty s Vajanským pracovali v novinách, Hviezdoslav po večeroch po namáhavej úradníckej robote písal svoju poéziu

• príroda – poriadok – pravidelný rytmus – neviditeľný nekonečný pohyb – ľudová pieseň – tradície – povesti – porekadlá – mýty – zvyky – upevňovanie spoločnosti – odtlačky duchovnej kontinuity – vykryštalizované čisté formy bez subjektívnych šumov

• všetci traja klasicky vzdelaní (Vajanský v nemeckých gymnáziách; Hviezdoslav v Kežmarku – bola to vtedy špičková škola v strednej Európe, študovali tam ľudia z mnohých krajín, prvé básne píše po maďarsky; Škultéty náhodou začne študovať v Revúcej, kde funguje ešte chvíľu slovenské gymnázium, tam sa po stretnutí s dobrým učiteľom stane z neho horlivec) – väčšinu veľkej literatúry čítajú v origináloch – obdiv k Shakespearovi – no hlavne k slovanskej literatúre (hlavne ruskej) – všetci viac-menej polyhistori

*• Vajanského zbierka básní **Tatry a more** – vysoko cenená v Čechách – starý Hurban je svojím synom nadšený – aj to*

MARTIN HORŇÁK

musela byť vzpruha pre Vajanského (inak vzťah mladého a starého Hurbana napätý – Vajanského listy otcovi)

• *Námestovo – Hviezdoslav akoby izolovaný*

• *tlačové chyby – večné korektúry – ustáľovanie výrazov, gramatiky – večné Škultétyho boje proti tomu, aby sa slovenčina počesťovala – mala byť čistým prameňom v strede Slovanských krajín*

• *Hviezdoslav – adoptívny otec bratových detí*

• *Hviezdoslav aj Škultéty chodia často do kúpeľov – zregenerovať telo i ducha*

• *Hviezdoslavove krásne rukopisy*

• *choroby – Škultéty nemôže písať, slabne mu zrak*

• *Vajanský najtemperamentnejší*

• *Škultéty i Vajanský si vraj zapisovali svoje poznámky na stenu; Škultéty kvôli tomu nechcel dať vymaľovať svoju izbu*

S Monikou sme uvažovali, že akoby najbližšie ku všetkým témam sú kolky – čierne kolky v priestore ako čierne písmená na papieri – kolky vojaci – kolky bábky – predstavte si len štyri kolky v priestore, a to by bolo väzenie – kolky z neba na silone - lampy, čierne gule ako symbol sveta... Tie svety pošlem neskôr. Ešte to nemáme presne pomenované – teda ani básnický pomenované. Trpezlivosť. Gratia!

kamil ž.

MARTIN HORŇÁK

JÁN KOŽUCH

RM: Názov inscenácie *Čím tichší tón, tým lepšie sa podobá názvu Tvojej predchádzajúcej úspešnej inscenácie A budeme si šepkať*. Prečo si sa rozhodol pre akési voľné pokračovanie?

KŽ: Dostala sa mi do rúk dokumentárna kniha o živote Jozefa Škultétyho, ktorý pôsobil tu v Martine, a bolo to pre mňa veľmi inšpiratívne. Nejaké veľké dramatické gestá sa v jeho živote nestali, čo je pre inscenátorov vždy zložitejšie. Divadlo radšej rozpráva o zlomových situáciách, keď sa človek niečomu musí postaviť alebo ho niečo núti vyjadriť sa inak ako v bežných situáciách. Čítal som Škultétyho listy, no neboli v nich také skvosty ako pri dramatizácii *A budeme si šepkať*, a v tom bežnom a zdanlivo nezaujímavom som hľadal niečo, čo by mohlo byť zaujímavé, niečo, čo by mohlo pôsobiť. Netuším však, či sa mi to podarilo, pretože máme pred premiérou a všetko sa ešte len varí. Spolu s Monikou Michnovou sme študovali korešpondenciu Škultétyho, Vajanského a Hviezdoslava, ktorí boli priateľmi, boli takmer rovnako starí, trápili sa podobnými vecami a každý mal nejaký iný zorný uhol na slovenskú literatúru konca devätnásteho storočia. Naša inscenácia by mohla byť skôr akýmsi hologramom, než dramatickým divadelným tvarom – pozerám sa na niečo, čo vidím v priestore. V tomto prípade hologram duchovný.

**RM: Môže divák nájsť nejakú súvislosť priamo od-
kazujúcu na inscenáciu *A budeme si šepkať*?**

KŽ: Postavy Šepkania i Tichšieho tónu sa dotýkajú rovnakých tém, ide na ne tá istá bieda, ale prírodzene zaujímajú k tomu iný postoj. Teraz rozprávame o mužoch a práve muži majú akoby viac zodpovednosti a angažovanosti, ale vytráca sa akýsi osobný

postoj. Nevieme, či naši hrdinovia vôbec súkromne žijú, to dokážu muži dokonale schovávať za istý druh hyperaktivity. Priame podobnosti medzi inscenáciami nevidím, skôr jemné odkazy – napríklad texty Vansovej a Podjavorinskej prechádzali rukami Vajanského a Škultétyho. Témy žien a mužov sú, samozrejme, odlišné. Je to dokumentárny text, ktorý nevznikol vymýšľaním, ale skôr pozorovaním. Smer mužov i žien je rovnaký, každý však ide v inej dráhe.

**RM: Text pracuje s autentickým historickým ma-
teriálom v podobe listov. Myslíš si, že pochopenie
inscenácie vyžaduje isté vzdelanostné či intelektu-
álne predpoklady a predprípravu? Môže túto insce-
náciu prijať i širšie publikum? Je cieľom tvorcov aj
prvok edukatívny?**

KŽ: Bol by som rád, keby sa udial malý divadelný zázrak a divadlo by začalo samo komunikovať. Takže divák nemusí byť disponovaný, pripravený, nemusí mať prečítané. Samozrejme istá dávka tajomstva tam vždy zostane. Aj pred sto rokmi žili ľudia tak ako dnes, mali rovnaké srdce, nervovú sústavu, tie isté vlastnosti, temperamenty, tie isté hriechy, takže stačí odpozorovať človeka, ako sa správa v danej situácii. Československo ešte neexistovalo a ohrozenie jazyka mobilizovalo akúsi mužskú spiritualitu a energiu. Naši hrdinovia boli akýsi rytieri, prešli fázou iniciácie, museli sa rozhodnúť byť dospelými a zobrať veci do vlastných rúk. Uvedomili si, že keď to neurobia oni, tak to neurobí nikto. Impresia do dnešnej doby by mala byť vo vnímaní miery, akou môže človek zasahovať do spoločnosti, čo môže zmeniť. Pre mňa je najzaujímavejšia skutočnosť, že tí ľudia vnímali veci v kontextoch, boli dramaturgovia doby.

RM: Ako režisér vidíš nejaký zásadný rozdiel v práci výlučne so ženami a výlučne s mužmi?

KŽ: Inscenácia *A budeme si šepkať* bola prvým krokom do neznáma. Do zvláštneho žánru, ktorý sa vytvoril súčtom Cillera, Vlka, Vlčekovej, Žišku a štyroch herečiek. Nikto neprišiel s hotovým názorom, výsledku predchádzala veľmi opatrná práca tak zo strany herečiek, ako z mojej strany. Išli sme do krajiny, mali sme mapu, ale nie všetko v nej bolo zakreslené. Verili sme však, že niekam prídeme, pomáhali sme si a o to väčšiu radosť sme mali, že sme sa napokon niekam dostali. Paradoxne som mal pocit, že z toho nič nebude, nevedel som, koho by to mohlo zaujímať. Na moje prekvapenie divákov tá inscenácia zaujímala. Teraz sme na tom tak - budem parafrázovať Škultétyho - že v kuse niečo robíme a nakoniec po tom niet žiadnej stopy. Aj my sa v kuse s niečím trápime, ale je to nenápadné, až minimalistické, a neviem, či si to na javisku niekto vôbec všimne. Podtitul našej práce znie: čím jednoduchšie prostriedky, tým lepšie. Samotné slovo má zvláštnu silu, listová kultúra je akousi terapiou, človek počúva seba, počúva druhého, je to zvláštny kontakt, nie fyzický, ale mentálny, niekedy bližší ako priama komunikácia. Nevieť, čo z toho vznikne. Cítim sa ako dievča v jednej rozprávke, ktoré dávalo vodu do studne, ale studňa bola stále prázdna. Dva týždne pred premiérou stále nemám pocit divadla. Len intuitívne verím, že sa na veci pozerám z príliš malej vzdialenosti a keď poodstúpim od vytvárajanej mozaiky, uvidím divadelný tvar.

RM: Veľa času pri štúdiu materiálov si strávil v martinskom Národnom dome. Genius loci je nehmataiteľný parameter. Je táto budova nabitá energiou

Škultétyho a Vajanského, ktorí tu boli takmer denne? Aké máš pocity, keď študuješ históriu a priamo sa jej dotýkaš?

KŽ: V tej otázke je aj polovica odpovede. Každé ráno sa idem prejsť, a keď kráčam okolo mudroňovského domu, vždy sa pozriem na tie dve okná na prvom poschodí, kde bola redakcia Národných novín. Mám pocit, že mi tí chlapíci pomáhajú na skúške. Študujem materiál v Národnom dome - pozriem sa cez okno a vidím Tatra banku, o ktorej Hviezdoslav práve píše list, hovorí sa o kníhtlačiaroch - pozriem dolu a je tam Gašparík. Mám pocit, že to, čo práve robím, je „site specific“, pracujem na téme a som priamo v tom prostredí. Keď sa prejdete po Martine a vidíte reliéf martinských hôr, dokážete čosi z diela Vajanského alebo Škultétyho vnímať zmyslom, ktorý nie je celkom racionálny. Jednoducho, tá energia tu je. Keď ste dlhšie v Martine, tak to nevnímate, ale ja si pamätám, že vždy, keď som sem prišiel, pociťoval som tú duchovnú iniciatívu starých Martinčanov. Je to tu ako v Banskej Štiavnici - ľudia odišli, ostali iba kulis. A zostala aj duchovná energia. Cítia to najmä umelci, výtvarníci, senzitivní ľudia.

RM: Čo ďalej? Bude z tejto zaujímavej témy trilógia?

KŽ: Myslím, že ďalšou pre mňa zaujímavou témou by bol odchod martinských intelektuálov do Bratislavy. Obdobie, keď sa po vzniku Československa duchovné centrum pomaličky presúvalo do Bratislavy. To je pre mňa veľká otázka: Ako to vtedy bolo, a či to tak vôbec bolo, či si to len nedomýšlam a tí ľudia tu možno zostali.

JÁN KOŽUCH

VILIAM HRIADEL

Svojou podporou
sa radi podpíšeme
pod dobré projekty

 NADÁCIA
SLOVENSKEJ SPORITELNE

Záleží nám na ľuďoch a prostredí okolo nás. Preto radi podporujeme verejnoprospešné projekty v oblasti vzdelávania, kultúry, športu, charity a ochrany životného prostredia v každom regióne Slovenska. Viac informácií o našich aktivitách a grantových programoch nájdete na www.nadaciaslp.sk.

NOVÝ MARTIN

atraktívna adresa

www.novymartin.sk

RAJEC®

OCHI
INŽENÝRING
spol. s r. o.

GGB
BEARING TECHNOLOGY

Europe & International

Uncoated Fine Paper

Corrugated

Bags & Coatings

Riešenie.

V papieri ukrývame prírodu.

SKANSKA

Zijeme v krajine, ktorú si viážime. Krajina nám dáva našu základnú surovinu – drevo – a tiež vodu toľko potrebnú pre život a naše fungovanie. Na oplátku odoberáme drevo z dobre obhospodarovaných lesov a voda za našich podnikom je taká čistá, že v rieke Váh žijú raky a množstvo rýb, ktoré sú indikátormi čistoty vody. Sme súčasťou tejto krajiny, prírody, spoločnosti, sme súčasťou histórie, vývoja a pokroku.

Ako stabilná spoločnosť dbajúca na špičkovú kvalitu svojich výrobkov ruka v ruke s trvalo udržateľným rozvojom vieme, že naša cesta – cesta zodpovedného podnikania – je tá správna. Už 130 rokov.

Mondi SCP, a. s., oslavuje v roku 2010 už 130 rokov priemyselnej výroby papiera v Ružomberku.

SOLUTIONS.
FOR YOUR SUCCESS.
www.mondigroup.com

VYRÁBA

- knihy
- časopisy
- katalógy
- reklamné tlačoviny
- obaly zo skladačkovej lepenky

PONÚKA

kvalitnú ofsetovú rotačnú a hárkovú tlač

DRUHY VÄZIEB

- šitá skobami (časopisecká)
- lepená mäkká väzba
- šitá mäkká väzba
- flexi väzba
- tvrdá väzba

NEOGRAFIA, a.s.
Škultétyho 1
036 55 Martin
SLOVAKIA

Tel.: +421- 43- 420 12 41
Fax: +421- 43- 420 17 04

neografia@neografia.sk
www.neografia.sk

DIVADLO PODPORILI

HLAVNÝ MEDIÁLNY PARTNER

MEDIÁLNI PARTNERI

Terrib

.týždeň

gaya[®]
neobmedzený internet

DENNÍK
SME

TURČIANSKE NOVINY

MY

EUROAWK

vlmedia
reklamná agentúra

PATRIOT
SLOVENSKÁ SPRÁVODAJSKÁ TELEVÍZIA

Zoznam.sk

Informačný systém Turca
www.turiecinfo.sk

mojMartin^{sk}
www.mojmartin.sk

program k inscenácii
ČÍM TICHŠÍ TÓN, TÝM LEPŠIE

zostavil
Róbert Mankovecký

zodpovedná redaktorka
Monika Michnová

foto
Branislav Konečný

fundraising a reklama
Soňa Buckulčíková

vizuál inscenácie
Tom Ciller

layout bulletinu
Dalibor Palenčík

tlač
P+M Turany

cena
1€.

Slovenské komorné divadlo
Divadelná 1, 036 80 Martin
☎ 043/ 422 40 98 (spojovateľ)
www.divadlomartin.sk

riaditeľ
František Výrostko

umelecký šéf
Peter Gábor

šéf výpravy
Jozef Ciller

Zriaďovateľom
Slovenského komorného divadla
je Žilinský samosprávny kraj.

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj

